No. 153.

Ao. 1837.

ARNHEMSCHE COURANT

Donderdag den 21 December.

Bij deze Courant behoort een Vervolg.

RUSLAND.

Odessa, 27 November. Sinds de laatste in de afgeslotene voorstad Moldowanka, den 17den voorgekomene pestgevallen, zijn er nu tien dagen verstreken, en men heeft nergens het geringste spoor der ziekte ontdekt, men vleit zich dus het gevaar te boven te zijn.

PRUISSEN.

De Oostzee-handel van Pruissen neemt, naar officiële opgaven in de Pruissische *Staats-Zeitung*, dermate toe, dat in eene haven van den tweeden rang, Swinemunde (bij Stettin) 111 schepen van den 25sten October tot den 26sten November ingeloopen zijn.

— Uit de Rijnlanden schrijft men: « De wijnoogst is in den loop der vorige maand geëindigd. Het gewas heeft geene waarde. Verscheiden eigenaars van wijnbergen hebben de druiven weggegeven, andere dezelve tot spotprijzen van éénen, hoogstens twee rijksdaalders de 1000 stokken verkocht; terwijl in goede jaren van 1000 à 1200 stokken een voer van 6½ aam wijn getrokken wordt. Algemeen heeft men bij de wijnlezing slechts de beste druiven geplukt, de rotte en onrijpe laten hangen. De hoeveelheid des gemaakten wijns bedraagt gevolgelijk ook slechts een vierde van eenen vollen oogst, en toch is de hoedanigheid van den wijn van dit jaar nog minder dan die van den reeds zoo slechten wijn van 1836.

DUITSCHLAND.

Heidelberg, 10 December. Even als aan alle Duitsche universiteiten, zoo is ook aan onze hoogeschool, in de laatste jaren, het aantal studenten merkelijk verminderd. Men wil zulks voor een groot gedeelte wijten aan de meerdere uitbreiding van handel, nijverheid en kunsten van allerhande soort.

Leipzig, 11 December. Aan de zeven Göttingsche professoren, welke de bekende verklaring betrekkelijk het koninklijk patent geteekend hebben, is den 7den dezer door een aantal burgers, kooplieden, professoren en andere geleerden dezer stad een adres toegezonden, waaruit wij de volgende zinsneden mede deelen: «Uwe vrijmoedige verklaring oefent een' zedelijken invloed op de gemoederen van welgezinde menschen. Gij hebt in een gewigtig oogenblik der in de borst van duizenden teruggehoudene gedachte lucht gegeven, toen gij dezelve luid en met waardigheid uitspraakt in de taal des verstands en des gewetens die den braven verheugt, de wankelenden bemoedigt, de zwakken beschaamt. Bij de titels, welke uw wijdverbreide, wetenschappenlijke naam verwierf, komt de eertitel van waarlijk regtschapen mannen, die de proef uitstonden, bij welke de schijnbaar groote menigte van deugdzamen in vele klassen van zeer verschillende waarde vervalt. Moge uw edel voorbeeld door zijne zedelijke kracht de heerschappij des regts helpen redden en bevestigen."

LONDEN, den 16den December.

In de beide huizen van het parlement is de verhooging der jaarwedde van de moeder der koningin, zoo als die van gouvernementswege voorgedragen was, goedgekeurd en alsnu bepaald op 30,000 p. st.

De civiele lijst voor de koningin is gisteren avond in het huis der gemeenten in comité overwogen en goedgekeurd.

Tegen Februarij heeft Mr. *Hume* eene motie aangekondigd, strekkende om den tegenwoordigen koning van Hanover het pensioen te ontnemen, hetwelk hem als hertog *van Cumberland* levenslang was toegekend.

Twee eergisteren avond in het laatstgenoemde huis door Mr. *Atwood* in eenen vijandigen geest tegen Rusland voorgestelde resolutiën zijn ten slotte buiten gevolg gebleven.

PARIJS, den 17den December.

Maandag zal de koninklijke zitting tot opening der kamers gehouden worden. Een vrij groot aantal gedeputeerden is te Parijs aangekomen. De dezer dagen tusschen Holland en Belgie gerezen geschillen baren hier nog steeds eenige bezorgdheid.

Betreffende *Huberts* komplot is niets naders bekend geworden. Zeker schijnt het, dat zijne machine nog niet werkelijk bestaat, en dat hij voornemens was dezelve in Engeland te doen vervaardigen, zoo dat hij onmogelijk zijn moordplan op den dag der opening van de kamers heeft kunnen willen volvoeren. Overigens verzekeren de gouvernements-bladen, dat zij reeds sedert geruimen tijd met al de vertakkingen van dit komplot zijn bekend geweest. Iemand, die beweert wel onderrigt te zijn, heeft in het paleis te kennen gegeven, dat de machine, waarvan de planteekening is in beslag genomen, bestaan moest uit 16 geweerloopen, nagenoeg eene breedte van zes voet beslaande, en tusschen twee houwatsers ingevat. Twee dergelijke machines moesten naar hetzelfde model vervaardigd worden, en zouden meer dan 500 kogels en granaten hebben kunnen schieten. Deze moord- en vernielings-werktuigen zouden zijn geplaatst geworden in de voorkamer der eerste verdieping van een, tot dat einde in de nabijheid van het hôtel der Afgevaardigden gehuurd huis, en niet vóór den voorbijtogt van den trein zouden de machines gedemaskeerd zijn geworden, en op 's konings weg dood en verwoesting hebben verspreid. Zelfs zegt men, dat twee congrevische pijlen tot binnen in de kamer der gedeputeerden zouden zijn geworpen geworden. Men gevoelt hoe los alle deze geruchten kunnen zijn, en wij zijn verre af daarvan de echtheid te waarborgen. Nog andere bijzonderheden zijn ter onzer kennis gekomen, maar derzelver zwaarwigtigheid legt ons voor alsnog het stilzwijgen op.

Uit Spanje zijn de tijdingen volstrekt zonder belang. De kamers houden zich bezig met het antwoord-adres. De redevoeringen doen blijken, dat meer en meer de gematigde meening de bovenhand verkrijgt. Ook zijn de verkiezingen te Cadix in dezen zin uitgevallen. — Van de Spaansche grenzen wordt gemeld, dat een korps Carlisten naar den kant van Balcarlos is gerukt om de bezetting van Pampeluna, en mitsdien het leger van *Espartero* te beletten, onderstand uit Frankrijk te ontvangen.

BRUSSEL, den 18den December.

De koerier, belast met depêches voor Londen, betreffende het bosch Grünewald, is dezen morgen alhier teruggekomen; ten gevolge van het door hem medegebragte antwoord, en van dat van Parijs over hetzelfde onderwerp ontvangen, is op het paleis een kabinetsraad gehouden. Men zegt, dat die antwoorden de verzekering hebben gegeven, dat Frankrijk en Engeland zich verantwoordelijk hebben gesteld deze zaak in der minne te schikken.

Ook spreekt men van een uit Frankfort ontvangen antwoord, waarin het Duitsch Verbond zich onbevoegd verklaart, om zich in deze zaak te mengen, als hebbende geen deel aan de onderhandelingen te Londen, noch aan het traktaat van 22 Mei, hetwelk het *status quo* heeft daargesteld, genomen, en tevens aan deszelfs leden de verpligting oplegt, alle middelen tot behoud van het eigendom van een harer leden te ondersteunen.

Deze verklaring schijnt de leden van ons kabinet, die krachtsontwikkeling willen ten toon spreiden, des te minder te bevredigen, daar de Groothertogelijke regering den dag om het hout te kappen op heden bepaald heeft. — Men zegt, dat reeds pruissische troepen in het Grünewald patrouilleren; ook spreekt men reeds van bewegingen onder de troepen in de grenssteden van Frankrijk.

De Grünewaldsche kwestie houdt de staatkundigen aan onze beurs bezig, doch trekt slechts in geringe mate de aandacht der menigte, welke hoofdzakelijk gevestigd was op het aannemen van het budget in Holland.

Naar men verzekert, zal onze minister morgen of overmorgen aan de kamers der vertegenwoordigers diplomatische mededeelingen doen.

's GRAVENHAGE, den 18den December.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Heden zijn in de Tweede Kamer de beraadslagingen geopend over de wet op de ligting van de nationale militie, gedurende het jaar 1838.

De heer *v. d. Stür Busman* heeft zich tegen eene ligting van 1 man van 300 zielen, en derhalve tegen de wet verklaard.

De heer *van Dam van Isselt* heeft, ofschoon hij het in dienst houden van de 10 ligtingen der n. militie bleef afkeuren, en eene vermindering van strijdkrachten, beantwoordende aan het tractaat van 1833, verlangde, verklaard, niet tegen de onderhavige wet te zullen stemmen.

De heer *v. W. Crommelin* heeft eene herziening der algemeene wet op de nationale militie verlangd, doch zijne stem aan de onderhavige voordragt niet geweigerd.

gerd. De heer *v. d. Gronden* heeft de voordragt bestreden, op grond, dat er geene vrees voor oorlog bestond, en de ligting van 1 man van 300 zielen te hoog moest worden geacht.

De heer *Bruijnestijn* heeft gemeend de wet te moeten aannemen; de heer *Binkes* insgelijks.

De heer *Hooft* heeft geoordeeld, dat men zich niet moet verzwakken tegenover eene bevolking, die steeds aan inblazingen van anderen gehoorzaamt, en die, gelijk dezer dagen nog is gebleken, geenszins vredelievend schijnt te zijn. Hem dacht, dat, daar de voorgestelde ligting slechts 8000 man kan leveren, en de door sommigen verlangde ligting van 1 man der 500 zielen kwalijk 6,000, men de wet behoort aan te nemen, ten einde onze strijdkrachten niet te zeer te verminderen. — Eene herziening van het stelsel der militie is hem wel noodig, maar voor het oogenblik ongeraden voorgekomen.

De heer *Vewey-Mejan* heeft gemeend, dat, daar Nederland zich, door de ontwikkeling van kracht en vastheid, rustig, tusschen reactie en omkeering, heeft kunnen staande houden, ook door kracht-betoon het einde van het noodlottige *status quo* kan bevorderen, — en heeft zich voor de wet verklaard.

De heer *Schimmelpenninck* heeft zich tegen het ontwerp verklaard, uit hoofde van het in dienst houden van te vele ligtingen. — In den loop zijner rede ontwikkelde hij zijne inzigten omtrent een nieuw stelsel van nationale wapening, meer in den trant van het pruissische, waarbij alle jonge lieden van zekere jaren, tot de dienst verpligt zouden zijn.

De heeren *Boddaert* en *de Jonge* merkten aan, dat alleen de regering bevoegd was, om te beoordeelen, of de stand van zaken eene vermindering der krijgsmagt gedoogde. Voor het overige drong de eerstgenoemde aan op eene herziening van de wet op de nat. militie, vooral ten aanzien van den ouderdom der dienstpligtigen.

De heer *Repelaer* oordeelde, dat geen lid der vergadering geld en manschappen zou weigeren, indien het er op aankwam, om den vaderlandschen grond te beveiligen, maar dat thans geen aanval te wachten was, en derhalve de krachten des lands niet te zeer gespannen moesten worden. — De heer *Donker-Curtius* was van de noodzakelijkheid tot het stellen van het *maximum* van het contingent niet overtuigd. Hij zou nadere inlichtingen afwachten. — De heer *Romme* verwierp de voorgestelde ligting als onnoodig en te kostbaar. — De heer *Cats* verklaarde zich voor het ontwerp. — De heer *Op den Hooff* zou nadere inlichting afwachten.

De heer *v. Alphen* begreep, dat de voorgestelde ligting even noodzakelijk was als de aangenomene begrootings-wetten. — De heeren *Luijben* en *v. Nagell* verklaarden zich tegen de voordragt. — De heer *Hooft* merkte aan, dat de aanvulling van contingenten in de jaren 1818—1830 niet heeft plaats gehad, en dat hierop dus minder kon gesteund worden. — De heer *v. Dam* bestreed de meening, alsof het bewilligen in de ligting tevens eene bewilliging in de geldmiddelen daarvoor zou in zich sluiten. Hij zou voor het ontwerp stemmen, in de hoop, dat de toegevendheid der Kamer de regering zou aansporen tot het volgen van den weg van vrede.

De heer *Beelaerts* merkte aan, dat de Staat niet in dien toestand van vrede verkeert, waarin het ontslag der ligtingen door de grondwet geboden wordt. Hij betwijfelde het, of er wel eene bijzondere wet noodig was, om de wet van 1817 te doen werken. Voorts stelde hij de nadeelige gevolgen voor, welke eene verwerping der voordragt na zich zou slepen. Hij oordeelde, dat de financiële maatregelen, die tot aanvulling der buitengewone kosten van oorlog noodig mogten zijn, niet afhankelijk waren van deze wet.

Z. Exc. de minister van binnenlandsche zaken heeft de voordragt verdedigd, en daarbij op den voorgrond gesteld de verpligting, den Koning bij de grondwet opgelegd, om het leger op zoodanigen voet te houden, als noodig is voor de veiligheid van den Staat. Hij verklaarde, vroeger te hebben gedeeld in het gevoelen, dat meerdere ligtingen behoorden ontslagen te worden, maar daarvan teruggekomen te zijn, na de toelichting, hem door het achtenswaardige hoofd der administratie van oorlog gegeven. — Het stellen van minder dan 1 man de 300 zielen, zou schadlijk zijn voor de, in dienst zijnde en voor de met verlof zijnde manschap. — Hoe de tegenwoordige omstandigheden ook beschouwd werden, stellig was de Staat niet in vrede. Het land was klein, en kon, om den aard van deszelfs ligging, spoedig aangevallen worden. De voorgestelde wet was des te noodzakelijker, omdat de onder de wapenen zijnde manschappen reeds zware dienst te verrigten hebben, en de grenzen ter naauwernood bewaakt zijn. Indien eene ligging van 1 man van de 500 zielen wierd aangenomen, zouden noodzakelijk manschappen van verlof opgeroepen moeten worden. De regering verlangde niet meer, dan volstrekt vereischt werd voor de verdediging des lands. Het aanhouden van een klein leger was voor haar verkieslijk boven dat van een groot. Voorts verklaarde Z. Exc., dat ook hij eene herziening der wet op de nat. militie wenschte, maar meende, dat de tijd daartoe nog niet gekomen was.

De voordragt is daarop aangenomen met 29 tegen 19 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heeren *Schimmelpenninck*, *v. d. Gronden*, *Rengers*, *Roëll*, *Busman*, *v. Swinderen*, *Kniphorst*, *Repelaer*, *Op den Hooff*, *v. Nagell*, *Gockinga*, *Romme*, *Luijben*, *Donker Curtius*, *Sandberg*, *Backer*, *Luzac*, *Warin* en *v. Rappard*.

Zitting van Dingsdag den 18den December.

Opening ten half 2 ure. Voorzitter, de heer *Dyckmeester*, bij ongesteldheid van den heer *van Sytzama*. Lezing en goedkeuring der notulen van de zitting van gisteren.

Zijn ingekomen verzoekschriften uit Delft, Rotterdam, Arnhem, enz., alle bedenkingen voordragende tegen het aanhangige wets-ontwerp betrekkelijk het tarief der regten op den in- uit- en doorvoer. — Verrending aan de daartoe bestemde commissie.

De centrale afdeeling doet verslag op het ontwerp tot wijziging der transitoire wet des jaars 1829. Uit hetzelve blijkt dat onderscheidene leden de ontvangen antwoorden der regering voor kennisgeving hebben aangenomen, en dat onderscheiden andere leden zich hebben opperen hunner nadere bedenkingen, bij de openbare beraadslagingen, hebben voorbehouden. Dit verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld. De beraadslagingen worden bepaald op aanstaanden Donderdag, 's morgens ten elf ure.

De commissie tot de verzoekschriften doet, bij monde van de heeren *van der Mortel*, *Vijfhuis* en *van der Star Busman*, verslag op onderscheidene in hare handen gestelde stukken, alle betrekking hebbende tot het aanhangige ontwerp van wet, houdende veranderingen in het tarief der regten op den in-, uit- en doorvoer. Dezelve zijn onder anderen: 1o. van de kamer van koophandel en fabrieken te Schiedam; 2o. van korenwijn-branders te Delfshaven; en 3o. te Delft. De onderscheidene verzoekschriften zullen ter griffie worden nedergelegd, en de gedane verslagen gedrukt en rondgedeeld.

Daarna is de vergadering tot aanstaanden Donderdag gescheiden.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft, in hare zitting van gisteren, ontvangen de door de Tweede Kamer aangenomen ontwerpen der begrootingswetten, en ten aanzien van de ligting der nationale militie in 1838. Heden hebben de afdeelingen van gemelde Kamer zich met het onderzoek van die ontwerpen bezig gehouden.

— Naar men verneemt zal, op het einde der week, bij Z. M. groot diner worden gehouden, waarop alle leden van de Staten-Generaal genoodigd zijn.

— Heden zal in de Tweede Kamer door de centrale afdeeling rapport worden uitgebragt over het ontwerp tot wijziging der transitoire wet. Overmorgen zal over dit ontwerp, alsmede over het ontwerp ter verlenging van de wet op de woelliggen beraadslaagd worden; waarmede de najaars werkzaamheden der Kamer geëindigd zullen zijn. Bij de hervatting der zitting, tegen het einde van Februarij, zullen, naar men verneemt, onderscheidene belangrijke voordragten door de regering aangeboden worden, als, een ontwerp tot delging der oorlogscredieten; tot het aanleggen eener ijzerbaan van Amsterdam naar Arnhem; tot het droogmaken van het Haarlemmer-meer, enz. Voorts zal de Kamer dan ook behandelen het thans reeds in de afdeelingen onderzochte ontwerp tot verandering van het tarief der regten op den in-, uit- en doorvoer.

AMSTERDAM, den 19den December.

Beurs van 18 December.

Holland. 2½ pCt. zijn aanvankelijk à 53⅝ omgezet, klommen, door eenige inkoopsorders voor Duitsche rekening, tot 53¾, en bleven nagenoeg op deze hoogte. In 5 pCt. was weinig affaire; de prijs bleef $101\frac{1}{16}$ à ⅛; Kansbiljetten bij stillen omzet $22\frac{15}{16}$ à ⅞; Syndicaat iets meer gewild: oud 93¾, nieuw 76⅞ à 77; Handel-maatschappij tamelijk gewild, van 172¼ tot 172¾ geklommen, en 172⅝ met koopers gebleven; 5 pCt. Oost-Indië $100\frac{1}{16}$ à ⅛; eenige partijtjes 4 pCt. werden à 93¾ afgegeven. Met de spoorwegen bleef het lusteloos, Haarlemmer 125 nominaal, Rotterdammer 118¾ pCt.

Spanje. De omzettingen in deze schuldbrieven, welke eenige dagen geleden vrij levendig waren, worden al weder van dag tot dag nietiger. Tot den prijs van $19\frac{15}{16}$ à 20 zijn heden eenige echter niet beduidende postjes verhandeld; Passive à 4¾ afgegeven.

Rusland. Oude Russen 104⅝ ¾, voor geldbelegging aangekocht; nieuwe à 105 en 105⅝ eenige stukken gedaan; Russen van 1831 en 1833 à 96⅝, ¾ voor Duitsche rekening aangekocht; Roebels zonder handel.

Oostenrijk. 5 pCt Metalliek vast à 100⅞; 2½ pCt. à 57⅝.

Brazilië. 79⅞ à 80, bij geringe afdoeningen; onbepaalde stukken à 79 en 79⅝.

Columbia. 2de leening 17⅝; nieuwe Mexikanen 27; Uitgestelde 9⅝ à ½; Blaauwe Grieken van 100 pond 16⅝ ½, onbepaalde stukken 14⅝ ⅞.

Beurs van 19 December.

De zaak van Luxemburg houdt de aandacht der verschillende vreemde dagbladen bezig; volgens partikuliere berigten van Parijs maakt men daar nog al eenige zwarigheid nopens de oplossing; ook in de Duitsche staten heeft deze zaak eenigzins opzien gebaard; doch onze beurs-spekulanten hechten zeer weinig gewigt daaraan en men bespeurt in de prijzen der verschillende effekten volstrekt geene verandering.

De handel ter beurs was heden nietsbeduidend; alle de verschillende effekten iets hooger, doordien tot geldbelegging iets gekocht werd; uit Spanje is niets nieuws bekend.

Blijvende prijzen ten 4½ uur.

Holland. 2½ pCt. $53\frac{7}{16}$ à ½; 5 pCt. 101½ à $\frac{9}{16}$; Kansbiljetten $22\frac{15}{16}$ à ⅞; 4½ Syndicaat 93⅞; dito 3½ pCt. 77; Handelmaatschappij gezocht en 173¼ à ⅛ gebleven; 5 pCt. Oost-Indië 100 en $100\frac{1}{16}$ gedaan; Spoorweg op Rotterdam 118 à 117½, in Haarlemmer geen handel.

Spanje. Ardoins $19\frac{15}{16}$ à 20.

Rusland. Oude Russen 104⅞; nieuwe 105¼ à $\frac{3}{16}$; van 1831 en 1833 96⅝ ¾; Roebels $66\frac{7}{16}$.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek 101 à $101\frac{1}{8}$; Weener bank bij *Goll* 5 pCt. $102\frac{3}{4}$.

Brazilië. Van 100 pond 80 à $80\frac{5}{8}$; *Columbia* $17\frac{3}{16}$ à $\frac{5}{8}$; Grieken Blaauw, kleine stukken, $16\frac{5}{8}$ $\frac{1}{4}$; groote $14\frac{3}{4}$.

Mengelwerk.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Beraadslagingen over de Begrootingswetten voor 1838.

De dagen van den vijftienden en zestienden December zullen als belangrijke dagen in de Nederlandsche Geschiedboeken staan aangeteekend. Zij toonden voldingend, dat de oppositie, die zich hoe langer hoe meer tegen sommige inzigten en maatregelen der regering doet vernemen, niet slechts, gelijk eenige ultra-ministeriëlen pogen diets te maken, bij eenen enkelen dagbladschrijver bestaat, maar door een aanzienlijk getal der volksvertegenwoordigers gedeeld wordt. Al de bezwaren, die wij sinds een groot jaar voordroegen; al de aanmerkingen, die wij maakten; al de pogingen, die wij in het werk stelden, om de regering van sommige harer inzigten af te brengen, — werden thans in deze plegtige zittingen, door de geachtste mannen des lands, voorgedragen, gemaakt, in het werk gesteld. Met dit onderscheid slechts, hetwelk wij, die in opregtheid en vaderlandsliefde zelfs voor hen niet wijken, gretig erkennen, dat de taal der Edel Mogende Heeren veel meer klem en kracht bezat, dan onze zwakke pen mogt voeren.

En toch zijn de begrootingswetten aangenomen; — ja, maar op eene wijze, die duidelijk genoeg voorspelt, dat dergelijke begrootingswetten niet lang meer zullen aangenomen worden. Van de 50 aanwezige stemmen, 21 tegen het ontwerp betrekkelijk de uitgaven, 20 tegen dat, opzigtelijk de middelen.

In de zitting van den 15den, waar dit maal de ministers van binnen- en buitenlandsche zaken, alsmede die van justitie en van financiën aanwezig waren, hebben de heeren DE BORDES, VERWEY-MEIJAN, LUZAC, ROELL, VYFHUIS, BACKER, ROMME, HOOFT, VAN NAGELL, OP DEN HOOFF, SCHIMMELPENNINCK, VAN ALPHEN en REPELAER het woord gevoerd.

Al die heeren opperden bedenkingen tegen het budget; maar wat bedenkingen zonder weigeringen baten, heeft de geschiedenis der laatste jaren geleerd. Ook begrijpen wij niet regt, of althans, wagen wij niet te begrijpen, waarom sommige dezelve jaar voor jaar na maken, en toch hunne stem niet onthouden aan de voordragt.

De heer DE BORDES zeide (wij volgen de *Staats-Courant*) "*in geenszins zijne goedkeuring aan te kunnen geven, dat de begrooting der uitgaven niet geheel volledig is, en er, in weerwil der zoo dikwijls herhaalde aanmerkingen, nog altijd door den staat ontvangsten en uitgaven worden gedaan, die niet onder de verschillende hoofdstukken voorkomen.*" Mag dit volgens de grondwet geschieden?? Laten de artikelen 121 — 127 dit toe? — Wij begrijpen niet, hoe de edele heer zulks heeft kunnen gelooven. Doch dat Z. Ed. het geloofd heeft, is zeker; want Z. Ed. weigerde die begrooting der uitgaven niet, en Z. Ed. had gezworen *bij geene gelegenheid en onder geen voorwendsel hoe ook genaamd, van de grondwet te zullen afwijken, of toestemmen dat daarvan afgeweken worde.*

De heer VERWEY MEIJAN zeide dat het hem leed deed, in het beheer onzer geldmiddelen *geenszins* die trapswijze verbetering op te merken, die men daarin zou kunnen *vorderen*. Evenzeer betreurt hij, dat de vergadering, omtrent de voorgestelde posten van uitgaaf niet al die inlichtingen en ophelderingen had ontvangen, waarop *zij regt had*. De vertegenwoordigers der natie *mogen niet op goed vertrouwen*, maar *moeten naar overtuiging te werk gaan*. De Edelmogende heer drong in het algemeen aan op bezuiniging. Hij herinnerde het gezegde van een Fransch staatsman, dat eene schijnbaar geringe staats-uitgave soms de inkomsten van een geheel dorp verslindt.

De heer LUZAC wilde zijne beschouwingen beperken tot sommige binnenlandsche aangelegenheden, en telde daaronder in de eerste plaats de zaak der *Afgescheidenen*. Hij had altijd aan het zesde hoofdstuk der grondwet eene zeer ruime uitlegging gegeven, en betreurt het, dat men de zuiver despotische bepaling van art. 291 van het strafwetboek tegen ingezetenen, die slechts hunne godsdienstige overtuiging volgen toepast; hen door inlegeringen en boeten kwelt; daardoor aan eenen kerkelijken twist, die anders welligt reeds geëindigd zou zijn, nieuw voedsel geeft; en zelfs een ongelukkig verschil in de uitspraken van hoogere en lagere regtbanken heeft doen ontstaan. — Het tweede binnenlandsche belang, waarop de spreker de aandacht der vergadering vestigt, is de laauwheid, die hij in de invoering der nieuwe regterlijke organisatie en wetboeken meent op te merken, en die bij hem de vrees doet ontstaan, dat ook nog wel het geheele jaar 1838 zal kunnen verloopen, zonder dat *Nederland* van de Napoleontische wetgeving ontslagen is. Hij herhaalt zijne vroeger geuite wenschen over het stemmen der begrooting van uitgaven hoofdstuksgewijze, en vooral ook over de herziening der grondwet; en treedt daarna in eene beschouwing van onderscheidene posten der thans voorgestelde begrooting, welke hem tot de slotsom leidt, DAT HET WAARACHTIG BEDRAG DER JAARLIJKSCHE GEWONE BEHOEFTEN VAN DEN STAAT, IN DE GUNSTIGSTE VERONDERSTELLING, OP 59 MILLIOEN GULDENS MOET WORDEN BEREKEND; TERWIJL DAARENTEGEN DE GEWONE ONTVANGSTEN MET DE OPCENTEN SLECHTS $43\frac{1}{2}$ MILLIOEN BEDRAGEN. Daarin vindt hij dan ook een bewijs van de onraadzaamheid der verdere afschaffing van opcenten. Hij verklaart zich tegen de aftrekking der ƒ 5,600,000 uit de inkomsten der overzeesche bezittingen; beschouwt dit vraagstuk geenszins als eene zaak van vorm; en herhaalt het verlangen, om het zuiver overschot dier inkomsten op de begrooting te zien brengen. Hij betuigt zijn leedwezen, dat de Kamer met haar verlangen, om nadere inlichtingen over den staat dier bezittingen van de regering te ontvangen, naar het jaar 1839 is verwezen; en dat de wensch, om eenige opgaven te ontvangen, wegens de buitengewone kosten van oorlog, die, in 1838 boven de elf millioen benoodigd zullen zijn, voorbarig is genoemd.

De heer ROELL wilde niet over verscheidene met de begrooting in verband staande onderwerpen, zoo als de noodzakelijkheid van de herziening der grondwet, uitweiden. Hij meent, dat afdoende bezuinigingen alleen kunnen worden tot stand gebragt door afwijking van het te ver getrokken beginsel van centralisatie, en door afschaffing van sommige ondergeschikte inrigtingen. Hij verklaart zich even als andere leden tegen het niet uittrekken der dotatie voor het Syndicaat; tegen de wijze, waarop de inkomsten der overzeesche bezittingen op de begrooting zijn gebragt, alsmede tegen de vermindering der opcenten; dit laatste vooral ook, omdat er bij 's rijks geldmiddelen een wezenlijk jaarlijksch te kort bestaat.

De heer VYFHUIS zeide tegen de begrooting van uitgaven te zullen stemmen, omdat niet alle posten van uitgaaf daarop zijn gebragt, doelende hij hier inzonderheid op het slechts gedeeltelijk uittrekken der kosten van oorlog, waarvan hij het in zijn oog verkeerde in bijzonderheden ontwikkelt. Hij beklaagt zich, dat er in de tegenwoordige begrooting eene strekking is op te merken, om de uitgaven, en vooral ook de jaarwedden van ambtenaren, veeleer te vermeerderen, dan te verminderen.

De heer BACKER verklaarde, in de verwachting, die hij bij het aannemen der begrootingen van 1836 en 1837 aan den dag legde, dat de regering eindelijk tot de zoo dikwijls beloofde vereenvoudiging van bestuur, en vermindering van ambtenaren en van centralisatie zou overgaan, te leur gesteld te zijn. Ook volgens hem moesten, in overeenkomst met art. 123 der grondwet, alle uitgaven van den staat op de begrooting worden gebragt, en de buitengewone kosten van oorlog hadden dus daarvan niet moeten worden weggelaten, vooral ook, daar het uitzigt op eene spoedige eindschikking met *België* geenszins zoo gunstig is.

De heer ROMME berekende het wezenlijk bedrag der jaarlijksche uitgaven van den staat op 61 millioen. Hij beklaagt zich, dat de regering zoo weinig heeft gedaan, om het gemeen overleg te bevorderen, en, bij voorbeeld, aan de voorwaarde, waaronder in het vorige jaar het aftrekken der toelage uit de inkomsten der overzeesche bezittingen is toegestaan, niet heeft voldaan.

De heer HOOFT, dezelfde die zich ten vorige jare zoo zeer beklaagde over *de onbescheidene en zelfs soms onbeschaamde openbaarheid, welke sommige dagbladen aan het verhandelde in de afdeelingen gaven*, is dit jaar niet minder logisch. Zijn Ed. wil „de begrooting van uitgaven niet om de daarin voorkomende posten afstemmen, omdat hij eene plotselinge verandering daarin onmogelijk acht." Indien eene verandering van budget onmogelijk is, waarom stemt men er dan over? Waarom heeft dan de grondwet aan de Kamer eene weigerende stem gegeven?

De heer VAN NAGELL betuigt zijn leedwezen, dat de blijken van vriendschap, die de regering, zoo als uit de troonrede op te maken was, van de naburige mogendheden ontving, nog niet tot eene toenadering met *België* hebben geleid; en brengt algemeene bedenkingen tegen het beheer onzer geldmiddelen in het midden.

De heer OP DEN HOOFF zeide, dat jaarlijks omtrent de begrootingswetten hetzelfde plaats heeft. Eene reeks van bedenkingen worden daartegen jaarlijks in het midden gebragt, op die bedenkingen wordt van regeringswege geantwoord; doch zonder dat dezelve weggenomen of ontzenuwd zijn. Zonder dat de regering daaromtrent iets heeft toegegeven, worden de begrootingswetten, en meestal met eene aanzienlijke meerderheid, aangenomen. De geheele beraadslaging over dit onderwerp wordt alzoo een doelloos spiegelgevecht. De spreker, na uitgeweid te hebben, over de inlichtingen van ondergeschikt belang, die in de antwoorden der regering vervat zijn, zoo als over de vermeerdering van het daggeld van zekeren bode met eenige centen, en over het stilzwijgen, omtrent meer belangrijke onderwerpen bewaard, treedt in een onderzoek van de juistheid der door de regering verkondigde stelling, (dat de inkomsten in onzen Staat de uitgaven dekken, en dat het mogelijk is) om de lasten des volks zelfs eenigzins te verligten. Hij ziet zich genoodzaakt om de juistheid dier stelling te weder-

spreken, daar toch in regeringszaken het gezegde des dichters, dat een gelukkige waan beter is dan eene treurige waarheid, wel niet geldig is. Reeds de handelwijze ten aanzien van het Amortisatie-Syndicaat levert van het gezegde een overtuigend bewijs op. De spreker herinnert, wat met dat ligchaam in de laatste jaren gebeurd is. Hij is het geenszins met eenen vorigen spreker eens, dat deszelfs geldelijke toestand sedert de laatste wetten verbeterd zoude zijn. Ook meent hij uit eene verklaring van den tegenwoordigen minister van financiën, welker rondheid hij prijst, ofschoon hij dan ook min aangenaam moge klinken, en uit andere omstandigheden te moeten opmaken, dat al de voorschotten, die door het Amortisatie-Syndicaat worden gedaan, aan hetzelve uit 's Rijks kas weder moeten worden terug gegeven. Door het weglaten der dotatie van het Amortisatie-Syndicaat van de begrooting wordt dus de schuld des lands vermeerderd, of, in de voordeeligste veronderstelling, worden de kapitalen van het Syndicaat ten behoeve van 's lands schatkist verteerd. Onder zulke omstandigheden kan de spreker zich niet met eene vermindering van opcenten vereenigen. De bedenking, dat men de daaromtrent opgewekte verwachtingen niet mag verijdelen, kan bij hem niet gelden, want zoo doende zou de Kamer altijd de voordragten der regering tot vermindering van lasten moeten goedkeuren. De spreker zegt verscheidene andere onderwerpen met stilzwijgen te zullen voorbijgaan. Daaronder behooren ook de buitenlandsche aangelegenheden, waaromtrent het aan de vergadering opgelegde geheim, wegens de gedane mededeelingen, het spreken moeijelijk maakt.

De heer SCHIMMELPENNINCK stipt kortelijk een aantal bedenkingen aan, die hij tegen de begrootingswetten heeft. Zij betreffen vooral ook de onvolledigheid dier begrooting, waarop de posten wegens de koloniën, wegens de uitgaven voor oorlog, enz., op eene onregelmatige en onvoldoende wijze zijn gebragt; waarvan de twee ton voor het maken van rijswerken aan den Rijn bij *Arnhem* zijn weggelaten, en op welke men zelfs wel geneigd zou zijn, van slechts het zuiver bedrag der belastingen te brengen, en dus de 5 millioen voor perceptiekosten aan de beoordeeling der Staten-Generaal te onttrekken. Inzonderheid klaagt de spreker, dat de regering zich zoo weinig over de Kamer bekreunt, dat zij geenerlei voorstel omtrent de buitengewone uitgaven van oorlog aan die vergadering heeft gedaan; zoodat men waarschijnlijk daarmede eerst in Maart aanstaande te voorschijn zal komen, als een gedeelte der bedoelde uitgaven reeds gedaan zullen zijn. Hij treedt vervolgens in breedvoerige beschouwingen over het Nederlandsche zeewezen, en verklaart zich voor het bouwen van ligte vaartuigen en stoomschepen, in plaats der nuttelooze linieschepen, die in de dokken liggen te verrotten; ontkennende hij tevens ten stelligste, dat de Kamer den wensch tot verzwakking der zeemagt zou hebben geopenbaard. Hij verklaart zich tegen de door sommige leden voorgestelde vereeniging der departementen van eeredienst, als kunnende de besparing van eenige duizenden guldens niet opwegen tegen de daaruit voortspruitende ongelegenheden in een land, waar de helft der bevolking gereformeerd, en een derde roomsch-katholiek is. — Ook tegen de wet op de middelen brengt de spreker bedenkingen in; voorts betrekkelijk tot de belasting op de suiker, de wijze van heffing van het gemaal, de vermindering der opcenten, het niet verantwoorden der koloniale saldo's, enz. — De staat onzer geldmiddelen is, volgens hem, alles behalve gunstig genoeg, om de lasten des volks op eene afdoende wijze te kunnen verminderen. Hij acht het strijdig met alle grondwettige beginselen, dat de regering het overschot der Indische inkomsten als eene reserve-kas beschouwt, waaruit zij naar willekeur en zonder medewerking der Staten-Generaal kan putten. Bij gelegenheid der behandeling van dit onderwerp, komt de spreker op een voor twee jaren gedaan gezegde wegens den minister van koloniën terug, en zegt, dat hij meer en meer overtuigd is geworden, dat men dezen staatsman, wegens zijne in Nederlandsch-Indië tot stand gebragte verbeteringen, als een weldoener des vaderlands moet beschouwen. Hij eindigt met te verklaren, dat hij eene herziening der grondwet, zoo lang de geschillen met *België* niet vereffend zijn, voor te voorbarig houdt.

Op deze laatste bewering, die ons in den mond des Edelen heeren zeer bevreemdde, zullen wij nader terugkomen.

De heer VAN ALPHEN herinnerde, hoe hij, in de laatste moeijelijke jaren, de regering naar zijn beste vermogen steeds heeft ondersteund; doch acht zich ook daarom verpligt, om met nadruk te klagen, dat de vroegere beloften wegens verbeteringen in het beheer van de geldmiddelen zoo weinig zijn nagekomen, en maakt op de daaruit voortspruitende nadeelige en te vreezen gevolgen opmerkzaam. De spreker treedt voorts in algemeene beschouwingen over onze gelukkig herstelde nationaliteit, en de gevaren der bestendiging van den tegenwoordigen onzekeren toestand van ons vaderland, in verband met dien van *Europa*.

Eindelijk bragt de heer REPELAER nog eenige bedenkingen tegen de begrootingswetten in het midden, waarna de zitting opgeheven werd.

(*Vervolg hierna*).

Ten behoeve van de lofredenaars op den goeden ouden tijd, waarin veel minder openbaarheid bestond, het volk volstrekt geen aandeel aan de wetgeving had, en dus den gouvernementen al de eer hunner wetten, den regters al de eer hunner vonnissen toekwam, (tijd van geluk en verlichting!) geven wij de volgende:

Sententie, verleent tot laste van JAN VINDEVOGEL, *Capiteyn van de Tooveraers en Tooveressen en Weerwolf; den 30 July 1661.*

OMME DIESWILLE dat gy JAN VINDEVOGEL F^s. ADRIANUS lantsman gheboren ende woonachtig in de prochie van *Oycke* casselrye van *Audenaerde*, out ontrent de 45 jaeren, Godt almachtigh afgheswoorn, mitsgaders den duyvel SATANAS verkoren hebt voor uwe hulpe en meester, en danof een contract ghemaeckt en gheteekent met uw eygen bloed, by den selven SATANAS ofte duyvel ingetrokken, van den welken gy ontfanghen hebt een teecken ofte stigma diabolicq bevonden in 't dickste van uw recht been boven de knien, ende naer het beproeven van het selve, met een naelde daerin ghesteken, bevonden in het selve gheen ghevoelen. Voorts dat gy daer naer, door het stryken van diabolicque salven ofte vettigheyt, oock in ongheweerte gheweest syt, en onder andere, leden ontrent twaelf jaeren, in 't ongewheerte, daer door vier vlugghe ghecommen is in de kercke van St. WALBURGH tot *Audenaerde*, commende met twee complicen ende elck met hunne duyvelen in 't selve ongheweerte, aldaer uwe moghelycke tooverye ende ghewelt gedaen hebt. Oock betoovert hebt diversche menschen, naementlyck een voorkindt van JAN D'HONT F^s. JOORIS woonachtig binnen *Oycke*, ontrent Baefmisse 1649, gaende t synen huyse uwe toeback pype ontsteken ende stryckende over het kindt dat in de wieghe lagh, daer van hetselve is overleden; Item leden ontrent de seven jaeren, op den ommeganckdagh tot *Worteghem*, betoovert hebt het kindt van ADRIAEN VAN HAUTE ter herberghe van STEVEN DE CONINCK met het overgieten van eene weecksoppe, doende daerin duyvelspoerken, hetwelck daervan is overleden; Item leden omtrent de vier jaeren, betoovert hebt het kindt van PIETER DE PRETTERE in de Savogarde, hem gevende duyvelspoerken in het drincken, waervan het selve oock is ghestorven;

Item dat gy leden ontrent de vyf jaeren, betoovert hebt de dochter van de weduwe PIETER VOET, maekende 't elcken occasie van uwe toebackpype te gaen ontsteken, ende gevende elck kindt eenen slagh met het eynde van het seel, welck gebetert werd door geestelycke remedien; Item dat gy leden ontrent de vyftien jaeren, betoovert hebt het kindt van GABRIEL VULAIN, gaende aldaer kauten tot diversche stonden als synde uwen ghebuer; item leden ontrent de twaelf jaeren, betoovert hebt een peert van ontrent VAN BARRE, leggende uwe handt op 't cruyce van het peert, daer 't selve peert vroght, ende het ander peert in de wee, oock met eenen slagh, soo dat de selve peerden daer van syn geswolten. Ende oock aldaar betoovert hebt twee koeyen ende oock een veerse van den selven VAN BARRE, met wat groene claeveren uytghetrocken uyt de claeveren van PASSCHIER PORTROY alsdan staende niet verre van den selven VAN BARRE, welcke claeveren gy bestroyt hebt met duyvels poeder ende de selve koeyen ende veerse t' eten ghegeven in de weede ende betoovert, dat de selve veerse daar van is geswolten, ende de koeyen ghebetert door remedien van de geestelycke persoonen; Van ghelycken dat gy betoovert hebt het kindt van den selven VAN BARRE daer de vrouwe daer mede by de viere sat, ende gy gegaen syt om uwe toeback pype te ontsteken overhaesemende het selve kindt ende alsoo betoovert, 't welk daer naer nogh ghebetert wierd als vooren; Item dat gy in de maand maerte 1650 betoovert hebt JOSYNE PIETERS huysvrouwe van CAREL DE QUESNE, daar een arm kindt te besteden was ter taverne van CHRISTIANE VAN DURPE in *Oycke*, seggende jegens haar, en sedert niet meer: *het sal u verblyven*, en slaende eenen slagh op haer schouderen, de welcke naer vele ende sware quellagie daer van, met geestelycke remedie, ghebetert is; Item dat gy in 't jaer 1649 betoovert hebt het peert van PIETER VAN DEN BERGHE in *Oycke*, daer het was werkende op den mestbak, leggende uw handt op het cruyce van het selve peert, 't welcke daer van oock is gheholpen ende ghebetert door gheestelycke remedien; Item dat gy oock betoovert hebt LIEVEN VAN TREMMERVILLE daer den selven in eene herberghe van *Ghendt*, met u harinck at, werpende op syn stuckxken harinck uw duyvels poerken, die daer van wierd ghebetert als voren; Item dat gy ten huyse van LOUIS HERTOGHE met duyvels poeder te stroyen op eene taefel, betoovert hebt GILLIS DE TAVERNIER, die daer van is gheholpen als vooren.

Voorts dat gij hebt gheweest Capiteyn van de Tooveraers ende Tooveressen, ende oock achter lande hebt ghelooppen in de gedaente van eenen *weerwulf*, daar inne u veranderende ofte transporterende met het aendoen van eenen riem van den duyvel ontfanghen, volgens de preuve daer van oock ghedaen *ende oock uw eygen kennisse* (bekentenis), in het proces crimineel vervolght by FRANCOYS VAN DYCK

(*Zie verder het vervolg*).

Vervolg van de
ARNHEMSCHE COURANT,
Van Donderdag den 21 December 1837.

baillu van de selve prochie ende heerelyckhede van *Oycke* heesschere *causa officii*, jeghens ende ten laste van u JAN VINDEVOGEL voornoemt gevanghen verweerder, behoorlyck gesloten ende daer inne gefurniert in rechte, ende inghevolgh het advies van diversche advocaeten by den raede in *Vlaenderen* ghestelt om te consulteren in t fait van Tooverye;

SOO IST dat Mannen van leene ende schepenen der prochie ende heerelyckhede van *Oycke* voorseyt, recht doende, wyzen u, JAN VINDEVOGEL, voornoemt, en condemneren u ter plaetse van patibulaire gheëxecuteert te worden met den viere datter de doodt naer volgt, behoudens te vooren gewoelt te worden aen den staek daer de justitie sal gheschieden, ende uw ligchaem aldaer op een radt te laeten liggen. Verclaerende alle uwe goederen t sy leen erfve of catheyl, waer de selve gestaen ofte ghelegen zyn, verbeurt ende geconfisqueert 's heerens proffyte; de costen van den processe ende misen van justitie alvooren ghededuceert.

Actum ter maeninghe van den voorseyden VAN DYCKE baillu ende wettelycken maenheere, ende by wysdom van PIETER VAN MEIRHAEGHE, MARTEN MEIRSCHAERT, GILLIS VAN DEN BORRE, JAN DE TAVERNIER, LAUREYNS VAN WAMBEKE en WILLEM VAN MEERHAEGHE, Mannen van Leene en Schepenen van *Oycke* voornoemt. den 30 July 1661.

Oostenrijk onder den Vorst van Metternich.

(Vervolg van N°. 149.)

Het geheele inkomen des rijks wordt gemeenlijk op 180,000,000 gulden geschat. Het bestaat uit de grondbelasting, de belasting op de nijverheid (*Erwerb-Steuer*), het regt van successie, de accijnsen, der schatkistregten, der tolregten, der domeinen en der regalia, die de regten van douane, het zegel, het monopolie van tabak en zout, de post, de loterij en de munt bevatten. In *Hongarije* en *Transylvanië*, welke van de meeste dier belastingen vrij zijn, moeten een gedeelte der behoeften van het leger in natura leveren.

De grondbelasting, welke men als de belangrijkste dier verschillende middelen beschouwen kan, wordt in al de provinciën geheven, en beloopt, gemiddeld, 15 pCt. van de opbrengst. De gebouwen van allerhande soort, uitgezonderd die der hoofdstad van elke provincie, zijn belast naar gelang van hunne grootte en waarde, en worden verdeeld in twaalf klassen, waarvan de hoogste ongeveer *f* 80 en de laagste nagenoeg *f* 25 jaarlijks betaalt. In de hoofdsteden, is het de verhuurprijs der bezittingen, die den grondslag der belasting bepaalt.

De belasting op de nijverheid, (*Erwerb-Steuer*) wordt betaald: 1o. door de fabrijkanten; 2o. door elk die handel drijft; deze kooplieden zijn in drie klassen verdeeld, die, te *Weenen*, *f* 1500, *f* 1000 en *f* 500 betalen; en in de provinciën *f* 1000 *f* 500 en *f* 300; 3o. door de kunstoefenaars en ambachtslieden, winkeliers, kramers, enz.; 4o. door de dans-, muzijk-, scherm-, taal-, schoolmeesters; makelaars, zaakwaarnemers, enz.

In het Lombardisch-Venetiaansche koningrijk, beloopt deze belasting naauwelijks een zesde van het, voor de Transalpijnsche provinciën des rijks bepaalde: in *Hongarije* wordt zij in het geheel niet opgebragt. De belastingen op de Joden vormen een aanzienlijken tak van inkomen. In *Gallicië* heeft men zelfs de kaarsen belast, welke zij gewoon zijn op sabbat- en groote feestdagen te branden.

De regten van successie op elke som boven de 100 gulden, zijn van 10, 5 of 2 pCt. naar gelang van den graad der verwantschap. Een regt van overgang wordt geheven op alle verkoopen van onroerende goederen. De niet adellijke koopers koopen brieven van adel of betalen eenige der belastingen dubbel. Wat de brieven van adel betreft, daargelaten de buitengewone belastingen, waarvan zij den grond ontheffen, bevrijden zij de familie van de conscriptie.

De accijns (*Verzehrungs-Steuer*) is mede een zeer belangrijke tak van het openbaar inkomen; dezelve treft: 1o. elk gebouw waar bier, wijn, sterke dranken, likeuren, enz. worden bereid; 2o. alle levensmiddelen, welke op de markten van *Weenen* of van de hoofdplaatsen der provinciën worden gebragt; 3o. hetgeen door de herbergiers, slagers, enz. te koop gesteld wordt.

De tolregten waren voorheen zoo buitenmatig hoog, dat zij het gouvernement de kosten van inning niet eenmaal opbragten. De sluikhandel, stelselmatig ingerigt, werd op eene onmetelijke schaal gedreven. De tolbeambten moesten niet alleen den sluikhandel bewaken, maar ook zorg dragen voor de keizerlijke monopoliën, namelijk den tabak en het zout. De regie-tabak is zoo slecht voor zijnen prijs, dat in ongunstige jaren het gouvernement dien tot den gewonen prijs geven kan, zonder er bij te verliezen. Het zout is een der rijkste middelen van den Oostenrijkschen staat. Te *Hall* bevindt zich eene zoutmijn, waaruit men 200,000 quintalen zout trekt. De kosten van delving komen op een gulden het quintaal; en het zout wordt in den handel verkocht tegen zes gulden het quintaal. Het volgende overzigt, door de heeren FOY, HARLE en GURMER bekend gemaakt, moge een denkbeeld geven van de opbrengst der mijnen van het rijk.

Overzigt van de hoeveelheid en waarde der mineralia, welke Oostenrijk jaarlijks oplevert; volgens gemiddelde berekening.

Mineralia.	*Jaarlijksche opbrengst.*		*Prijs per quintaal.*		*Totale waarde.*	
Goud.	$23\frac{9}{10}$	quint.	72,500	gulden.	1,749,222	guld.
Zilver.	$462\frac{17}{20}$	»	4,800	»	2,418,252	»
Koper.	54,765	»	48	»	2,629,336	»
Tin.	5,500	»	100	»	550,000	»
Lood.	76,506	»	12	»	918,172	»
IJzer.	1,688,458	»	4	»	6,753,832	»
Kwikzilver.	5,240	»	167	»	875,080	»
Vermiljoen.	7,800	»	150	»	1,170,000	»
Kobalt.	9,405	»	$18\frac{1}{2}$	»	174,178	»
Antimonie.	6,900	»	12	»	82,000	»
Bismuth.	700	»	36	»	28,200	»
Bruinsteen.	850	»	10	»	8,500	»
Arsenic.	225	»	75	»	50,625	»
Mineraal groen.	1,250	»	55	»	68,740	»
Zout.	5,928,189	»	3	»	17,784,567	»
Vitriool.	10,120	»	12	»	121,440	»
Aluin.	8,104	»	15	»	121,560	»
Steenkolen.	1,127,000	»	$0\frac{1}{4}$	»	[illegible]	»
Andere mineralen.	. . . . . .		. . . . .		8,010,760	»
Totaal.	. . . . . .		. . . . .		43,806,738	»

Hoe rijk overigens deze opbrengsten schijnen, geven zij nogtans slechts een flaauw denkbeeld der schatten, welke de verschillende bergketens, die het Oostenrijksch gebied doorkruisen, bevatten, en welke gansch wat anders zouden uitleveren, wierd hunne bewerking aan particuliere nijverheid toevertrouwd. De beklagelijke staat der wegen in de streken, die het rijkst aan mijnen zijn, gelijk *Hongarije* en *Illyrië*, en de verwaarloosde vaart der rivieren verhinderen het bewerken van min rijke mijnen, en stellen de districten, waarin zij zich bevinden, bloot aan hongersnood, terwijl de andere streken derzelfde provincie zich in ruimen oogst verheugen.

Nu zouden wij moeten gewagen van de kroondomeinen, welker inkomsten belangrijk zijn; maar hoe, zelfs bij raming, hunne opbrengst geschat? De verlaging der munt, wanhopige maatregel, door het gouvernement in 1811 te baat genomen, heeft aan het Oostenrijksch krediet eenen slag toegebragt, waarvan het nog niet hersteld is. De verwarring der Oostenrijksche financiën dagteekent van verre. Van 1790 tot 1794, deden de graven SAURAU, ZISKY, ODONNELL niets dan dezen afgrond diepen. Contributiën, welke men vrijwillig noemde, in omloop brengen van slecht geld, gedwongen leening van 75,000,000 gulden, zware belastingen op de koloniale waren, nieuwe taks op de roerende goederen van een half pCt., de eigendommen voor een' onbepaalden tijd treffende: al die maatregelen hoopten zich op in onvoorzigtige handen. In weerwil van de plegtige beloften des keizers was de vlottende massa van papieren-geld tot het verschrikkelijk totaal van een milliard zestig millioen gulden gestegen, en nooit heeft men met juistheid het gansche bedrag der schuld en der interessen gekend.

De oorlog van 1813 veroorzaakte eene nieuwe uitgifte van 212 millioenen papieren geld, behalve 636 andere millioenen aan briefjes, *geanticipeerden* genoemd. Dit papier werd naderhand met 20 pCt. verminderd. Deze dubbele reductie verminderde den eigendom in het geheele rijk, aanvankelijk met 20, vervolgens met 40 pCt.

(Het vervolg hierna.)

Correspondentie.

Uit plaatsgebrek, en uit hoofde dat de *Arnhemsche Courant* reeds twee artikels betrekkelijk de Wet tot beteugeling van Onrust en Kwaadwilligheid geleverd had, is het ingezonden stuk uit A.... niet opgenomen geworden. De Redactie verzoekt den geachten inzender haar zulks ten goede te houden.

Verlooting
eener aanzienlijke verzameling
SCHILDERIJEN, TEEKENINGEN
en andere
KUNSTWERKEN,

ter waarde van *f* 5500, waarvan de opbrengst zal strekken tot het verleenen van ondersteuning aan de nagelaten betrekkingen van wijlen den Nederlandschen Kunstschilder *PYTLOO*, in leven Professor aan de Akademie van Beeldende Kunsten te *Napels*, aldaar aan de Cholera overleden.

Eene Commissie van vijf leden, bestaande uit de H. H. GEVERS, KRUSEMAN, SCHELFHOUT, VAN HOVE en VAN DE SANDE BAKHUIJZEN, te *'s Gravenhage*, vereenigden zich tot het daarstellen van voormelde Loterij, terwijl de meest geachte kunstenaars in ons Vaderland het hunne hebben bijgedragen, om deze verzameling luister bij te zetten, en zoo doende niet alleen hulde te brengen aan de nagedachtenis van een groot Schilder, wiens werken alom vermaard zijn, maar ook nuttig te wezen aan de hulpelooze kinderen eens Nederlanders.

Men mag met grond veronderstellen, dat de ingezetenen der stad *Arnhem* belang zullen stellen in het lot der kinderen van een' voormaligen stadgenoot, waarom men zich dan ook met een aanzienlijk debiet van aandeelen in meergemelde loterij vleit, tot welk einde de Heeren Mr. *A. A. PASTEUR*, Penningmeester van het Teekengenootschap *Kunstoefening*, en *A. J. COUWENBERG*, Hoofdonderwijzer van gemeld Teekengenootschap, de distributie der loten gaarne op zich hebben willen nemen, bij wien dezelve dagelijks à *f* 5 per lot verkrijgbaar zijn.

NB. Eene gedrukte lijst der te verloten Kunstwerken is mede, des verkiezende, à 10 cents bij laatstgenoemde Heeren voorhanden.

Waterhoogte voor Keulen.

17 December: 6 voet, 8 duim.
18 December: 6 voet, 4½ duim.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 19 Dec. 1 El 4 Palm 5 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 5 D.
Den 20 Dec. 1 El 4 Palm 2 Duim; gewassen 0 Duim gevallen 3 D.

Advertentiën.

Heden beviel voorspoedig van een' ZOON, *CORNELIA HENDRICA DOROTHEA TIELEMAN*, geliefde Echtgenoote van
ARNHEM, JOH. KOLFSCHOTEN,
den 18den December *Notaris.*
1837.

Op heden is alhier, in den ouderdom van vijf en zeventig jaren overleden, de Hoogwelgeboren Vrouwe *ERNESTINA LUCRETIA* BARONNESSE VAN *REEDE*, Douairière van den Hoog Welgeboren Heer *CAREL AREND JAN* BARON VAN *BOECOP*.
TWELLO, den 18den December 1837.

---

† § † De Notaris *W. D. VAN HOGGEN*, te *Wychen*, zal, op Woensdag den 10den Januarij 1838, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van *MULLEWIE*, in het *Roode Hert* te *Ubbergen*, bij *Nijmegen*, op hoogen doen inzetten, om drie weken later finaal te worden verkocht:

Het aanzienlijk LANDGOED *HOOGERHUIZEN*, gelegen te *Neerbosch*, Schependom van *Nijmegen*, bestaande in HEERENHUIS, TUINMANSWONING, ORANJERIE, KOETSHUIS, STALLINGEN, BOUWMANSWONING, HOUTGEWAS, LANEN, WANDELINGEN, BOUW- en WEILAND, te zamen groot ongeveer vijftig Bunders. Breeder omschreven in No. 130, 132 en 134 dezer Courant.

Nadere onderrigting te bekomen ten kantore van voornoemden Notaris, en van Mr. *A. HAVERKAMP*, Advocaat te *Nijmegen*.

Verkooping,

Ten sterfhuize van wijlen den Hoog Wel Geb. Heer *P.* BARON *SWEERTS DE LANDAS*, te *Nijmegen*, aan de Houtstraat, op Woensdag den 27sten December 1837, te beginnen des voormiddags ten 10 ure, van:

2 Bruine staal, ruin, RIJTUIG-PAARDEN, oud 5 jaren, mak in alle tuig, hoog, 10 Palmen en 62 Duimen.

1 Schimmel-merrie, CHAIS-PAARD, *à deux mains*, mak en trouw, hoog 10 Palmen en 57 Duimen.

Eene BAROUCHETTE, voor 9 Personen, met eene achterzitting, groen verlakt, met koperen Lantaarns, gevoerd met blaauw laken; — geheel nieuw.

Een CABRIOLET, voor een Paard; met uitschuivende assen, donkerbruin verlakt, met pleten Lantaarns, en naafbanden, — met blaauw laken gevoerd, sterk, en zonder gebreken.

Eenige Rijtuig-, Chais- en Paardentuigen, enz.

---

† † § Ouders of Voogden, genegen zijnde hunne Kinderen of † † Pupillen ONDERWIJS te doen geven in de § TEEKEN- BOUW- en DOORZIGTKUNDE, of zulks te doen voortzetten, gedurende den loop van het jaar 1838, worden verzocht zich te vervoegen bij eene Commissie der Directie van het Genootschap *Kunstoefening*, te *Arnhem*, dewelke daartoe vaceren zal op Vrijdag en Zaturdag, den 29sten en 30sten December aanstaande, van des voormiddags ten 10 tot des namiddags ten 2 ure, ten huize van den Penningmeester van het Genootschap, den heer Mr. *A. A. PASTEUR*, wonende in de Weverstraat, Wijk C. No. 46.

Tevens dient tot narigt, dat de Directie van het Genootschap voornoemd, door de zorg van het Stads-Bestuur is in staat gesteld geworden, om, gedurende den loop van het aanstaande jaar 1838, aan een bepaald getal Kweekelingen *gratis* onderwijs te geven in de GRONDBEGINSELEN DER MEETKUNDE, *toegepast op Ambachten en Handwerken;* wordende bij deze diegenen, welke zich dit Onderwijs wenschen ten nutte te maken, uitgenoodigd, om zich, insgelijks op bovengenoemde dagen, bij de gezegde Commissie aan te geven.

Arnhem, den 19den December 1837.

Namens de Commissie voornoemd,
G. ANDRÉ DE LA PORTE,
Secretaris.

LEES HIER!

Om bijzondere omstandigheden wordt te koop aangeboden eene in *Gelderland* gelegene WINSTGEVENDE AFFAIRE, waartoe een kapitaal *f* 80,000 à *f* 100,000 vereischt wordt, en welke voor eene *aanzienlijke uitbreiding* vatbaar is. — Om nadere inlichtingen kan men zich, met gefrankeerde brieven, onder de letters X. Y. Z., vervoegen bij den Boekdrukker *C. A. THIEME* te *Arnhem*.

*** Bij den Stads-Drukker *C. A. VIEWEG*, te *Nijmegen*, is gedrukt en bij hem en de Boekhandelaars in de Provincie *Gelderland* voor 30 cents verkrijgbaar gesteld:

Eene volledige en naauwkeurige NAAMLIJST DER LEDEN *van de* POLDER-BESTUREN, *alsmede der Leden van de Besturen der Dorps-Polders in de Provincie* Gelderland,

benoemd bij Z. M. besluiten van den 2den en 9den December 1837; No. 97 en 118, om te strekken tot Aanhangsel van het Reglement op het beheer der Rivier-Polders in de Provincie *Gelderland*, mede bij hem uitgegeven.

*** Bij *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, is van de pers gekomen, en in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld:

GELDERSCHE
VOLKS-ALMANAK
voor het Jaar 1838;
DOOR
O. G. Heldring,
Predikant te Hemmen.
Met drie Plaatjes.
Vierde Jaargang.

INHOUD:

Op den dood van Nederlands geliefde Koningin. (*Dichtstukje*). — Kalender. — Stand der bevolking van *Gelderland*. — MENGELWERK: De komst des Konings te *Arnhem*. — *Gelderland*. — De Woerd, een kerkhof der Batavieren, onder *Setten*. — Het lied des Doodgravers. — Over de zucht naar Oudheden in onze dagen. — Vaderlandsliefde (*lierzang*). — De Nestelhorst onder *Didam*. — De Priester van *Oosterbeek*. — De Veluwschans. — Ontrouw gestraft. — De Eikenboom bij het slot *Doornenburg*. — Ridder woeste. — Het Huis Wildenborch. — Een zamenspraak van Meister MAORTEN BAORDMAN, aover den slegten tied. — En naober-praeutjen. — Een minnebrief van een' landman. — Des landmans MELCHIOR's gedachten over levenswijsheid. — Iets over CONSTANTIN HUYGHENS Boeren-huisingh tot *Beekbergen*. — Iets over D. BAX. — Onder het afbeeldsel van mijn jongste zoontje. — Op den dood van mijnen zwager J. VERWEEL. — Het Roosje. — Een nacht in het ziekvertrek van A. C. V. E. T. — De Verrader. — Geldersche Hutspot.

De prijs op ordinair papier is	*f* 0.75.
Dito in karton	- 1.00.
Dito velin, verguld op snee en in koker	- 1.80.

Van de vorige Jaargangen zijn nog enkele Exemplaren te bekomen.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.